

COMMENTAAR

- 1 Jean de Saint Samson leidt zijn tekst in met een bezorgde blik naar zijn lezer. Zowel de vraag of deze tekst wel begrepen kan worden door mensen die niet vertrouwd zijn met een dergelijk mystiek spreken, als de vraag of de lezer het aandurft zich van binnenuit door Gods liefdevolle aanraking te laten meevoeren naar onbekende en verwarrende vergezichten, verwoordt hij in de inleiding. Meer dan een geruststellende verklaring te geven van het genre, nodigt hij hem hiermee uit om zich over te geven aan de onstuimige stroom van Gods liefde. De tekst valt in twee grote blokken uiteen. Allereerst komt de mens of de bruid aan het woord die aan God tot uiting brengt hoe dit spel van liefde geheel en al beslag op haar legt. In het tweede deel verwoordt Jean het antwoord van de bruidegom dat aangeeft hoe hij zich in zijn verliefdheid laat gaan en de mens meevoert in de diepte van zijn goddelijk leven. In de hele tekst valt de centrale functie op die het woord *in* daarin bekleedt. In het onuitsprekelijke spel van de goddelijke liefde leeft de mens immers niet meer in zichzelf, maar verliest hij zich totaal in Gods schoonheid.

- 2 Het uitgangspunt van deze mystieke reis wordt gevormd door het besef dat God wel gek van liefde moet zijn om zijn geliefde zoon uit te leveren aan het geschapen menselijk bestaan. Dit besef sleept de mens mee in een goddelijke verrukking die geen weerga kent. Dit alles heeft niets te maken met een menselijk nadenken over de goddelijke werkelijkheid. Het is een diep weet hebben van een liefdesbeweging in ons zelf die zich zonder onszelf richt op haar eigen object. Dat wil zeggen, dat het 'voorwerp van onze liefde' ons niet in beweging brengt op grond van rationele overwegingen of gevoelsmatige motieven die binnen het bereik van onze intentionaliteit en dus in ons liggen, maar door 'een onzegbaar en genotvol weten hoe hij wezenlijk is'. Het is een ontmoeting van gelaat tot gelaat die een eigen rationaliteit kent. De contemplatie richt zich onmiddellijk op God als haar enige voorwerp. De contemplatieve mens objectiveert de werkelijkheid niet om zich daar meester van te maken, maar laat zich door zijn liefdevolle blik meeslepen naar het einddoel van de liefdesbeweging. Dit is een ervaring die iedere objectivering te enen male onmogelijk maakt.

3. Doordat de taal tot onze geschapen werkelijkheid behoort, schiet die tekort om de ontmoeting van God en mens ter sprake te brengen. Door de taal wordt de werkelijkheid voor ons hanteerbaar en kunnen we ons meester van haar maken. Terwijl God onze werkelijkheid ontwricht door daar met zijn liefde binnen te treden, heeft de mens geen mogelijkheden meer om zich deze verliefdheid voor te stellen. Hij moet definitief afscheid nemen van de enge kaders van zijn voorstellingsvermogen, want de onvoorwaardelijke liefde van God past niet in de menselijke logica. Of wij ons nu 'tot het uiterste uitrekken' of dat we ons eindeloos klein maken, de

---

liefde van God kent geen maat en gaat ons totaal te buiten. Zij ligt nooit in het verlengde van onze geschapenheid. Hoe kan ons verstand de goddelijke dwaasheid immers ooit begrijpen? De beschrijving hiervan is nooit meer dan een vage en vooral onvolledige verwijzing naar het onnoembare. Ook al wringen wij ons in allerlei bochten, wanneer we beseffen dat God bij het zien van onze schoonheid 'op goddelijke wijze gek van verliefdheid' wordt, ons gestotter is niet meer dan een belachelijke vertoning. De engelen lachen ons terecht uit, wanneer zij de bokkensprongen van onze 'buitensporige moeite' waarnemen. Is zwijgen niet beter?

4. De stap de wij niet kunnen zetten, namelijk spreken over het feest van Gods liefde, is door hemzelf gezet in de menswording van het Woord. Als wij zouden pretenderen dat deze goddelijke toenadering ons het vermogen en het recht geeft om dit gebeuren te schilderen, doen we daaraan slechts afbreuk. Het is verbijsterend om te moeten constateren dat sommige mensen zich op hun mystieke ervaring beroepen om diepzinnige wijsheden over God en de goddelijke liefde te 'onthullen'. Wat zij zeggen is misschien niet onwaar, maar de waarheid wordt geweld aangedaan door de eigenmachtigheid van de menselijke taal die zij bezigen om 'het onzegbare mysterie' uit te drukken. Zwijgen en stilte zijn het enige

---

antwoord dat ons ter beschikking staat. Doordat we de vernietiging aanvaarden van onze eigen denkwereld en van onze ordening van de werkelijkheid door middel van de taal, bewijzen we de bruidegom oneindig veel eer. In de stilte kunnen we 'onzegbaar genieten' van hemzelf, zonder ons door woorden eigenmachtig te mengen in de openbaring van zijn liefde. Het lijkt een tegenspraak, dat Jean ons meeneemt in een mystieke proces waarin de taal langzaam steeds meer verstomt. Waarom zoveel woorden vuilmaken om deze te doen uitmonden in stilte? De vorm van gebed die Jean propageert, dient zich op dezelfde wijze te voltrekken. De 'toegeesting' (aspiration) is namelijk een proces van langzame verstillings op de golven van de goddelijke liefdesbeweging. Onze woorden die in hartstocht reiken naar God, worden meer en meer verniet om in hun nietheid de lege ruimte te worden waarin Gods Aanspraak gehoord kan worden. Contemplatief of mystiek gebed betekent meegeven aan Gods liefdevolle aanraking.

5. In deze goddelijke liefde leven we verloren voor onszelf. Verrukt laten we ons meevoeren in Gods verrukking die onbegrijpelijk voor ons blijft. Deze verrukking is daarom wederzijds. De een geniet intens van de ander in een hartstochtelijke omhelzing, zoals omgekeerd ook gebeurt. Zo worden we 'godgelijk' in Gods goddelijkheid die ons om-

---

vormt. Hierover valt niet meer te spreken in menselijke taal. We leven niet meer in onszelf, maar zijn verscholen 'in onze innerlijke verblijfplaats'. Doordat we 'in liefde geheel verteerd' worden door de onstuimige stroom van de liefde, worden we meegevoerd met de liefdesbeweging die God zelf is. De extase is daarom geen uiterlijk fenomeen van een bijzondere (mystieke) genade, maar het spoor van Gods liefde die ons 'steeds vaster in de armen sluit' zodat we in zelfvergetelheid verloren zijn voor onszelf. Doordat God ons alleen voor zichzelf wil hebben en bij zich houdt 'in verrukking', komen we terecht in een beweging die 'ons wederzijds in verrukking brengt'. De bruidegom raakt in extase, wanneer de bruid door zijn verliefde blik steeds meer in extase raakt. Maar hoe kunnen wij ons bergen voor de extase die zich van God meester maakt bij het zien van de schoonheid die hij in ons legt. Verrukt laten we ons meeslepen naar verten zonder horizon.

6. Wanneer wij – aan onze eigenheid voorbij – zijn omgevormd in de 'opperste liefde' die Gods bestaan vormt, worden we in vervoering meegesleept in zijn meest intieme schoonheid. In deze verlorenheid ontvangt ons de mogelijkheid tot reflectie en de uitdrukking daarvan. We verlangen dit zelfs niet meer. Onze menselijke eigenheid die nooit meer dan geschapenheid is, kan zelfs in de meest verheven mystieke taal niet weergegeven worden, wanneer wij met God verenigd zijn 'in zijn oneindig wezen'. 'De bekoringen van zijn meeslepende

---

schoonheid' doen heel onze eigenheid wegsmelten. Als subject zijn wij geheel in de ban van het voorwerp van onze liefde. Zijn 'verrukkelijke aanwezigheid' brengt ons 'door zichzelf in vervoering', zodat wij geen enkel houvast meer in onszelf vinden. In onze contemplatie schouwen we immers hoe de bruidegom 'mateloos en onvoorstelbaar door liefde bezeten en voortgestuwd' wordt. Zo worden we door de beweging van de goddelijke liefde meegevoerd in de eindeloze afgrond van Gods schoonheid. Vanuit dit perspectief gezien is het onzin dat andere spirituelen menen te kunnen verwoorden wat wij meemaken. Het einddoel van deze pelgrimstocht van de liefde ligt zelfs buiten de logica van de hagiografie.

7. De buitensporigheid dat God zich uit liefde gelijkvormig maakt heeft aan de mens, heeft tot gevolg dat wij niet anders kunnen dan onze wederliefde in ons bestaan tot uitdrukking brengen. Doordat God vlees is geworden, wordt dit vlees ook voor ons uiterst beminnswaardig. Dit is een verwarrende gedachte. We kunnen ons niet terugtrekken in een spiritualisering van de wereld die niets werkelijks meer heeft. Integendeel, de vergoddelijking van het vlees in het mensgeworden Woord openbaart ons Gods vurige wens, dat ook wij op Hem – 'in die gedaante' – 'smoorverliefd' zouden worden. We dienen ten volle werelds en vleeselijk te worden, want juist daar-

---

in volgen we de beweging van Gods onvoorwaardelijke liefde. Dualisme en puritanisme zijn de ontkenning van de dwaasheid van de goddelijke liefde. Door ons, ontdaan van de menselijke logica, 'naakt in onstuimige liefde' uit te leveren aan de logica van de goddelijke liefde, worden we met God verenigd. Hij is immers 'geheel goddelijk in zowel zijn goddelijke als in zijn menselijke gestalte'. Zijn glorie en geluk beperken zich niet tot zijn godheid, want ze zijn net zozeer gebaseerd op zijn mensheid. De glorie van God is de levende mens, zoals Irenaeus van Lyon zegt, maar de mens komt slechts ten volle tot leven in Christus die de eerstgeborene van de Vader is.

8. God is 'als eeuwig Woord van de eeuwige Vader' binnengetreden in de beperking van het vlees – 'door verkorting en inkrimping van zijn omvang' – om ons op te nemen in de onstuimige beweging van zijn goddelijke liefde die geen maat kent. Hij heeft er alles voor over om met ons te 'huwen' en ons 'geheel goddelijk te maken in zijn godheid'. In dit liefdesspel bestaat er geen veilig heenkomen meer. In onze liefde voor de eeuwige bruidegom die God ons uit liefde in het vlees schenkt, worden we 'meegesleept door genot en liefde'. Uitgeleverd aan elkaar, gaan zowel God als mens op in een symfonie van 'wederzijdse, eenvoudige en onvergelykelijke omhelzingen'. Beiden rusten in elkaar. In deze ontmoeting genieten ze op een wijze die zo intens is dat alle woorden hier tekort schieten. Dit 'actieve spel' wordt 'gespeeld met de verborgen en werkzame kracht van de opperste liefde van dat Woord zelf'. Christus doet dit in ons, zoals wij van onze kant dit spel in hem spelen. Reeds bij zijn eerste bezoek aan ons, worden wij onvermijdelijk meegesleept in hem. Ondanks onszelf 'goddelijk gemaakt in zijn godheid', zijn wij het zicht kwijt op de weg van onze eigenheid die ons terug zou kunnen voeren in onszelf.

9. Het totaal onbegrijpelijke van deze goddelijke liefde komt vooral aan het licht door de vreemde manier waarop God 'wraak' neemt voor onze 'ontrouw'. We worden niet gestraft, doordat we – zoals bij de eerste ontrouw van de mens – uit het paradijs verjaagd worden. God neemt 'wraak' op ons door ons vrijgevig en onvoorwaardelijk zijn 'liefdessacrament' te schenken in de eucharistische gaven van het lichaam en bloed van Christus. We worden niet aan ons lot overgelaten in de hel van onze eigenmachtigheid maar opgenomen in de onvoorstelbare liefde van God die door haar werking ons omvormt in haar. Er is geen ontsnappen aan, want Gods liefde vloeit zo onstuimig in ons over dat we meegesleept worden in 'een stortvloed van goddelijk licht, vreugden en genietingen'. God neemt geen wraak voor onze ontrouw door scheiding en verstoting maar juist door de intimiteit van het mystieke 'huwelijk' dat aan ons wordt voltrokken ondanks onszelf. Onttrokken aan de willekeur van onze eigenmachtigheid zijn we uitgeleverd aan de 'actieve gloed van het wederzijds liefdesspel'. Hierin genieten we op weergaloze wijze van elkaar. Gods liefde bevindt zich niet langer daar ginds, oneindig ver van ons verwijderd, maar met de snelheid van het licht worden we meegesleept in het gebeuren van 'de eenheid van beiden'. Zo treedt de goddelijke liefde overvloedig aan de dag in ons die haar 'alles overtreffende gevolgen' zijn. Door de 'snelheid' waarmee dit zonder ophouden gebeurt, kunnen we onszelf niet meer terugvinden door ons over onszelf te buigen. We zijn onszelf niet meer, maar God zelf in God die zich in liefde overvloedig in ons uitstort.

10. Waarom heeft God de mens geschapen naar zijn beeld en gelijkenis? Was het hem niet genoeg om te genieten van zijn goddelijk wezen in de gelijkenis met zichzelf? Waarom was het hem zelfs niet genoeg dat al het geschapene deze gelijkenis in zich draagt ondanks de oneindige afstand die er bestaat tussen Schepper en schepsel? Zo is de gelijkenis met God geen idee of theologische waarheid, maar de weg van de liefde waarin God wraak neemt voor de natuurlijke ongelijkheid door ons 'uit liefde voor liefde' 'geheel gelijkend aan hem' te maken. Zelfs in onze ontrouw kunnen we niet ontsnappen aan de blik die ons liefdevol te voorschijn kijkt uit het niets van onze onmacht. Omdat God onze ongelijkheid met hem niet verdragen kan, neemt hij op hardhandige maar uiterst tedere wijze wraak door ons te voegen naar zijn liefde. Hij laat ons niet aan ons lot over in een wereld van eigenheid, maar ontvoert ons in de ruimte van de goddelijke liefde 'in hemzelf en voor hemzelf'. De erken-

---

ning van de goddelijke wraak die zich voltrekt in zijn 'uitbundige liefde', opent ons ten volle voor 'de totale en eeuwige vloed van Gods eindeloos overvloedige schepping' die ons uit het niets te voorschijn roept.

- II. Wij kunnen de wraak van God voor onze ontrouw niet anders beantwoorden dan door hem op onze beurt weergaloos te beminnen. Omdat dit fundamenteel onmogelijk is, rest ons niets anders dan steeds meer te verzinken in deze liefde voor hem die ons totaal overstijgt. Hiermee vallen we in een afgrond waarin het houvast van de eigenheid geen enkele veiligheid meer kan bieden en wij onvermijdelijk in zijn liefde verniet worden. Doordat we voortdurend 'liefde geven en ontvangen' participeren we met ons hele wezen aan Gods wezen dat maat noch beperking kent. Bevrijd van de verdubbeling van de zelfbeschouwing verliezen we onszelf in de beschouwing van Gods liefde die de werkelijkheid van de werkelijkheid is. Wanneer we met deze goddelijke liefde in aanraking komen en zij ons geheel en al vervult, zal zij ons te buiten gaan en moeten we haar delen met anderen.

12. Deze drang om anderen te laten delen in ons geluk, uit zich ook in de uitnodiging aan hen om zich te scharen in de samenhang. Het is prachtig wanneer allen die opgaan in de liefde van God, vrijuit 'een nieuw lied' mogen zingen 'met eindeloze lof'. Er bestaat immers niets mooiers dan de openbaring van de grootheid en mateloze liefde van de bruidegom die met ons in het huwelijk treedt. Aan onszelf overgelaten ontdekken we slechts de ongelijkheid die onoverbrugbaar blijft, maar in de ontmoeting van de liefde ontdekken we hoe God ons omvormt tot gelijkvormigheid. Dit betekent echter geen kwaliteitsverbetering van ons bestaan, want opgenomen in de goddelijke liefdesbeweging bestaan we nog slechts 'in zijn bestaanswijze'. Verniet in onszelf, hebben we geen ander leven dan het leven van Gods liefde dat zich op wonderbaarlijke wijze in ons voltrekt.
13. Hoe zouden we ons kunnen wreken voor deze wrede 'liefdesoorlog' die niets van ons heel laat. Als Gods liefde ons zo intens bestookt met de aanvallen van zijn alles overstijgende liefde, kan het moeilijk anders dan dat wij al onze krachten inzetten om hem met onze liefde van replek te dienen. Bevrijd van de logica die winstkansen berekent en van de onstuitbare overlevingsdrang die de mens van nature eigen zijn, weten we ten diepste dat we niets meer te verliezen hebben. In de diepte van de mystieke dood vechten we door, totdat we vol vreugde 'het onderspit delven'. Door Gods liefde ten lange leste overwonnen, kunnen we ons to-

---

taal wijden aan het spel van de liefde dat geen grenzen kent. Pas wanneer we geheel bezwijken onder Gods overmacht, zullen we ons geheel en al overgeven om in lijdzaamheid tot zijn bezit te worden. Hier is ons laatste verzet gebroken. Het is immers niet de mens die zich eigenmachtig en naar keuze aan God uit handen geeft. Dan zou de vereniging niet meer zijn dan een menselijk project. Alleen God kan door zijn waanzinnige overvloed van liefde al onze weerstand breken.

14. De wonderen die geschieden bij gelegenheid van de voltrekking van het mystieke huwelijk met God, moeten uitgezongen worden in 'een nieuw loflied' dat geen einde kent. Daarom worden allen die deze gelukzaligheid met ons delen, uitgenodigd om een koor te vormen. Er bestaat geen huwelijk zonder gelijkwaardigheid. Niet alleen God treedt met ons in het huwelijk, maar ook wij met hem. We beseffen echter dat wij slechts een stap in Gods richting kunnen zetten doordat zijn liefde ons op sleeptouw neemt. We worden immers meegenomen in de afgrond van liefde waarin de drie personen van de Drie-eenheid 'de goddelijke eenheid van hemzelf' vormen. Dit is het 'toppunt van hun actieve en genietende geluk' waar zij opgaan in de schouwing

van elkaars eindeloze schoonheid. Het is een weergalozе vreugde om dit geluk in een loflied te mogen uitzingen.

15. Enerzijds ervaren we het verlangen om een loflied te zingen over de wonderen van de goddelijke liefde, maar anderzijds kunnen we er slechts over zwijgen. Zo ervaren we de paradox van Gods liefde in onszelf. De genieting van haar gaat alle begrip te boven en overstijgt zelfs de woorden van de openbaring. Woorden die ontleend zijn aan geschapen werkelijkheid delen immers in haar niet-zijn. De betekenis van de schepping is slechts in God zelf te vinden. Buiten hem is er geen zijn en is alles betekenisloos. Daarom kan alleen de ontkenning ons zicht verschaffen op de goddelijke werkelijkheid die verscholen ligt achter de horizon van het 'bestaan'. En slechts de ontkenning van de ontkenning voert ons mee in de richting van dit perspectiefloze perspectief van het menselijk spreken.

16. Toch getuigt onze schoonheid van Gods 'opmerkelijke schoonheid'. De paradox is evenwel dat deze pas goed gezien wordt als zij verborgen blijft. Onze schoonheid vloeit voort uit Gods blik die ons mooi maakt en die uiteindelijk alleen door hem gekend wordt. Onttrokken aan onze eigen blik en aan de terugbuigende reflectie op onszelf, verdwijnen we meer en meer in de onzichtbare zichtbaarheid van Gods schoonheid. Onze schoonheid is in zijn ogen zo begerenswaardig, dat hij ons steeds meer gelijkvormig maakt aan zijn oneindige schoonheid. Meer nog dan dat dit ons vreugdevol stemt, geschiedt deze omvorming in Gods schoonheid tot zijn volle tevredenheid.

17. Zo verliezen we steeds meer contact met de verlangens en behoeften die ons gewoonlijk obsederen. We houden niet op mens te zijn, maar deze behoeften op het materiële en fysieke, affectieve en rationele vlak zinken in het niets vergeleken bij die ene behoefte die ons volledig in de greep heeft, namelijk onze 'honger en dorst naar liefde'. Deze behoefte neemt enkel toe wanneer zij bevredigd wordt. Daarom komt God in zijn 'buitensporig grote liefde voor ons' ons tegemoet in een vermomming die aangepast is aan onze waarneming, namelijk omhuld met de mantel van zijn liefdessacrament, de Eucharistie. Het is immers niet de mens die God tot zich neemt onder de gedaante van brood en wijn, maar God zelf verenigt zich met ons 'ter vervulling van ons hongerig en dorstig verlangen'. Zo kunnen wij van hem genieten in de tastbaarheid van zijn 'sacrament van liefde', maar 'zonder tussenkomst' van zijn gaven. De tastbaarheid en waarneembaarheid van de Eucharistie staat derhalve op geen enkele wijze de onmiddellijkheid van de ontmoeting met God in de weg. We hoeven niet af te zien van onze 'bestaanswijze als schepsel' om tot deze onmiddellijke ontmoeting te komen, want de eucharistische gaven zijn als zodanig doorschijnend tot op God.

18. Jean gebruikt de beeldtaal van het Hooglied om ons verlangen tot uitdrukking te brengen dat God ons zal vervullen met zijn volheid. Zoals seksuele en affectieve beelden van de huwelijksvoltrekking in de mystieke literatuur dienen om de vereniging van God en mens voor te stellen, zo komt de mystieke betekenis van de menselijke vereniging aan het licht als we deze begrijpen vanuit de overvloed van de goddelijke liefde die zich van de mens meester maakt. Tussen beide bestaat geen tegenstelling, want wij zijn tot in onze lichamelijke geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Doordat God ingaat in de kern van ons wezen, vervult hij ons 'met uitbundige vrolijkheid en opgetogenheid'. Doordat 'vloedgolven van welbehagen' die het gevolg zijn van deze vereniging met God, ons overstromen, verliezen we ieder houvast in onszelf en de menselijke werkelijkheid. Daardoor kunnen we ons slechts 'wijd en zijd laten drijven in de wijde zee van de goddelijkheid'. Onttrokken aan onszelf en in God verdronken, valt er tussen ons beiden geen 'verschil of onderscheid' meer te constateren.
19. Hoewel God niet samenvalt met zijn gaven, komt hij nooit tot ons zonder de overvloed van zijn goddelijke gaven. Hij houdt nooit op ons in zijn goedheid te scheppen. Wat er ook gebeurt en hoezeer dat ons ook angst kan inboezemen, we zullen Gods gaven nooit ontberen. Dit betekent uiter-

---

aard niet dat we steeds ongestoord in het bezit zullen zijn van alle aardse goederen en van alles wat beantwoordt aan onze fundamentele behoeften. We bestaan in de kwetsbaarheid van de geschapenheid. Maar voorbij dit alles, ontmoeten we God slechts in het gezelschap van zijn gaven. Zelfs in onze gebrokenheid blijven we geschapen naar Gods beeld zoals God 'in zijn opperste voortreffelijkheid' voorzien heeft.

20. Uit onszelf hebben wij geen bestaan. In onze geschapenheid en in ons vlees schouwen wij de goddelijke liefde. Omdat Gods begeren om ons binnen te voeren in deze liefde geen grenzen kent, is zijn Zoon mens geworden. In hem schouwen wij het 'verterende vuur' van een liefde die geen weerstand duldt en alles meer en meer in zich verslindt. Dit 'wederzijds genot' is een afrond waarin iedere eigenheid wegvalt, zodat we hierover niets meer kunnen zeggen.

21. Als we dit ten volle beseffen, willen we niets liever dan geheel en al in God te 'verzinken'. Daarom smeken we hem om ons nooit meer toe te staan ons van hem te verwijderen door ontrouw of vergeten. De vereniging met God vindt plaats op zijn initiatief en op grond van zijn begeerte. Doordat we ons het overweldigende geluk zelfs niet kunnen voorstellen dat ons ten deel valt in de 'onmiddellijke aanschouwing van aangezicht tot aangezicht', kunnen we zelf geen stap in Gods richting zetten. Geheel en al buiten ons bereik wordt deze contemplatie aan ons 'voltrokken met een passieve verborgen kracht'. We schouwen God, doordat hij ons aanziet. God schept ons tot het beeld van zijn liefde. Het kan daarom niet anders dan dat zijn liefde in vervoe-ring raakt bij deze blik. Ook al kunnen wij hem vergeten in de angstige terugbuiging op onszelf, God houdt vol tederheid het beeld van ons vast 'in het diepste van hemzelf'. Daar leven wij in de volmaaktheid van God zelf, waar hij 'van zijn begin af eeuwig gelijk blijft aan zichzelf'. Voorbij alles wat besmet kan worden door de aanraking van onze geschapenheid, worden wij met God 'meegesleept naar een onvergelykelijke bestaanswijze'.

22. Gods 'zoete en onzegbare verliefdheid' vormt ons in hem om, zodat we 'een en al schoonheid' zijn. Doordat God zijn oneindige liefde in ons bestaan uitleeft, treffen we ook alle gevolgen hiervan aan. Als één van deze gevolgen zou ontbreken, is er iets met God aan de hand. Dit zou namelijk betekenen dat hij in het meest wezenlijke van hemzelf – zijn liefde – onvolkomen of gebrekkig zou zijn. Als er iets van de gevolgen van liefde ontbreekt, is God totaal afwezig. Daarom tekent zijn liefde zich voortdurend af in een spoor van 'onvergelijkelijke en wezenlijke zuchten, woorden en blikken' die 'vliegensvlug en bliksemsnel' achter hem aan snellen.
23. Doordat Gods schoonheid ons in verrukking brengt, worden we meegeslept in deze schoonheid en erin omgevormd. Ook al bevinden we ons in onze geschapenheid nog buiten God, we worden toch in onze verliefdheid zozeer

meegenomen in de pracht van Gods liefde dat we ons nauwelijks los kunnen maken. We worden 'innig gebonden, verenigd, samengevlochten en vastgeknoopt' op een wijze die ons voorstellingsvermogen te boven gaat. Daarom lijkt het beter dat God zelf deze 'schoonheid, zuiverheid en heiligheid' van onze verliefde ziel toont en roemt ten overstaan van jongeren die zich vol enthousiasme storten op Gods 'meeslepende schoonheid'. Omdat zij de heerlijkheid daarvan gesmaakt hebben, willen ze de 'aانبlick of geur' van Gods aanwezigheid nooit meer verliezen. Heiligheid behoort ons niet toe als een menselijke prestatie, maar komt aan het licht wanneer wij doorschijnend worden tot op Gods heiligheid. In totale zelfvergetelheid delen we met God het 'geheim' van zijn oneindige schoonheid.

24. Ofschoon wij een en al verlangen zijn om in de intimiteit van de liefde met God verenigd te worden, is het noodzakelijk dat deze verlangens tot het uiterste gebracht worden. Daarom jaagt hij ons op in een wervelende beweging die ons steeds meer vernieuwt in een bestaanswijze die het wederzijds 'opperst en goddelijk genot' mogelijk maakt. Zo komen we meer en meer terecht in een zelfvergetelheid die ons opent voor de onvoorstelbare gewaarwording van 'een buitensporig geheim', namelijk de goddelijke werkelijkheid die zich in ons maar zonder ons realiseert.
25. Door zijn almacht scheidt God afstand. De hartstochtelijkheid van onze liefde staat ons niet toe daar vrede mee te hebben. Ofschoon de Eucharistie het liefdessacrament is dat ons God nabij brengt, gebeurt dit toch op een voor de mens onverdraaglijke wijze. Deze lichamelijke nabijheid waardoor we Gods liefde in dit sacrament zo intens mogen ervaren, dient immers op een paradoxale wijze tevens als een scherm dat hem voor ons verbergt. In plaats van ons te verzadigen worden we door de communie steeds hongeriger, want we willen God zelf ontmoeten in de zelfgave van zijn liefde. Dit is het ware sacrament waar de sacramentele gedaanten ons heenvoeren, voorbij al het geschapene. Toch is

---

het juist Christus, 'waarlijk God en waarlijk levende mens', die in zijn zelfgave tot 'het uiterste' ons 'in verrukking brengt'. Op onweerstaanbare wijze meegenomen in de beweging van de goddelijke liefde en in haar omgevormd – 'Liefde geworden' – beminnen we niet langer in onszelf maar in God zelf. Liefde wekt noodzakelijkerwijze liefde.

26. Dit geldt des te meer wanneer we beseffen hoezeer God ons onvoorwaardelijk bemint. Hij wijst ons niet af op grond van onze gebreken, ook al zou hij daar alle redenen toe hebben. Door zijn tedere blik vol barmhartigheid bekleedt hij ons met een ongekende schoonheid. Wij gaan onszelf zien zo-

---

als we gezien worden. Zo ontvangen we Gods schoonheid op een overvloedige wijze. We worden beminnelijk doordat God ons aankijkt 'op zijn eigen geheime en verborgen manier'. Omgevormd in de goddelijke liefde verandert er aan de buitenkant niets aan ons, maar is het toch heel zichtbaar voor 'de gewone mensen'. Als zij immers zonder vooroordelen en projecties kijken, gaan ze zien hoe we doorschijnend geworden zijn tot op Gods volmaaktheid. De 'Wijsheid' van God die alles 'voorziet en doordringt', manifesteert zich in ons ten volle. Daardoor zien anderen hoe wij een 'voorbeeld van volmaakte beoefening van alle deugden' zijn geworden.

27. De vraag is nooit hoezeer wij God beminnen en of we dat wel in voldoende mate doen. Dat is een vraag waarin het 'ik' nog centraal staat. Ons daarmee bezig houden is louter tijdverlies. De werkelijke vraag is naar de overmaat van de goddelijke liefde en het onbegrijpelijke feit dat God niet geheel en al 'bezit van ons neemt'. We ervaren in onszelf een verterende liefde voor God, opdat hij ons 'geheel en al verteert en verslindt in zijn vurige gloed'. Afstand van God is wel begrijpelijk maar onverdraaglijk. Hoe mooi Gods gaven ook zijn, ze zijn niet meer dan 'tussenkost' of bemiddeling. Ze geven ons zicht op God, maar houden ons af van de ware vereniging. En dat alleen betekent leven voor ons.

28. Als we toegang krijgen tot de intimiteit van de goddelijke liefde, zien we God van gelaat tot gelaat. Dit is een buitengewoon gebeuren, waaraan we ons hart ten volle kunnen ophalen. Het is echter zo'n groot genot, dat God zich nauwelijks los kan maken uit dit samenzijn waarin 'wij elkaar liefkozen, omhelzen en omarmen, en eindeloos van elkaar genieten'. Doordat we ons geheel en al aan elkaar overgeven – zonder nog iets achter te houden in het gebied van de eigenheid die afstand schept – wordt de vereniging van beiden voltrokken.

29. Het merkwaardige is evenwel dat God de onstuimigheid en hartstochtelijkheid van mijn verlangen altijd vóór is geweest. Hij heeft me reeds vervuld met de 'opperste verrukkingen van zijn wezen'. In feite is zijn begeerte om zich met ons te verenigen veel groter dan ons verlangen ooit kan zijn. Daarom vraagt hij ons om dit verlangen eindeloos te vergroten, zodat hij zich geheel en al aan ons kwijt kan. Zo bewegen we ons van genieting naar genieting in een 'eenwording van beiden' die geen 'tussenkomsst van een ander' meer duldt. Doordat we niet langer gevangen zitten in de beperking van onze eigenheid, kan God zich volledig in ons uitstorten 'met de onstuimige vloed van zijn goddelijke en eenvoudige genietingen'. We genieten niet meer naar onze maat, maar op de eindeloze manier van God zelf. We rusten in zijn armen, zonder weet te hebben van onszelf en 'zonder dat ooit de schepselen met al hun gedoe deze gezamenlijke rust verstoren'.

30. Alleen dít is immers werkelijk leven. Overgelaten worden aan onszelf, is erger dan de dood. Laat God al zijn uitverkorenen maar deelgenoot maken in de verrukking van zijn onstuimig 'minnespel', als hij dat maar nooit 'buiten ons om' doet. Hoe meer we krijgen, hoe meer we vrezen te verliezen. En dat is een innerlijke tegenspraak, want we hebben alles reeds verloren nu we geheel aan God toebehoren en geen enkele eigenheid meer bezitten. We rusten hier 'in het éne en onvergelykelijke van ons samen'. God en mens hebben hier deel aan elkaar 'in eenvoudige liefde, in ons eenvoudige wezen'. Op dit niveau valt het onderscheid weg tussen 'doen en niet-doen', want we gaan geheel op in de contemplatie van Gods leven. De contemplatie van God zelf houdt ons zo vast dat iedere menselijke beweging wegvalt.

31. Daarom raken we hier in een diepe stilte verzeild. Hoewel zelfs die stilte tekortschiet om te getuigen 'van iets dat oneindig meer betekent' en dat nooit kan vallen binnen de geschapen ruimte van de stilte. Maar hoe kunnen we verder

gaan als zowel woorden als stilte hun betekenis verliezen. Zonder de onmiddellijkheid van de contemplatie te verlaten, zullen we daarom 'met een stroom van woorden' naar buiten treden, niet om iets over deze menselijke ervaring te zeggen, maar om met God 'te spreken over ons beider liefdesgenoe- gen'. Immers we laten de goddelijke liefde ten volle aan ons gebeuren door in de taal ons te laten bewegen in de richting van het onnoemelijke. In het mystieke spreken wordt het menselijke spreken gaandeweg totaal verniet om tot contemplatie te worden, dat wil zeggen tot het ontvangen van Gods onbegrijpelijke en onnoemelijke Aanspraak. Dát is de stilte die hier aan het woord komt: Gods openbaring. God bedient zich van onze 'daad van liefde' om ons 'geheel en al te verzwelgen'. Geheel en al onttrokken aan onszelf komen we thuis in ons diepste wezen, namelijk in God zelf 'waar we altijd al zijn geweest wat we nu zijn: God zelf in God zelf'. Dit is een vermetelheid waar het theologische denken onvermijdelijk voor terugschrikt, want een vereniging 'zonder verschil of onderscheid' is bij definitie ondenkbaar. Spreken en denken leven bij gratie van afstand en verschil. Terwijl de opheffing van onderscheid van de kant van de mens onvermijdelijk voert tot dwaling en ketterij – zoals in de geschiedenis van de kerk vele malen is gebeurd, zelfs bij zogenaamde mystieken – gebeurt er iets geheel anders doordat God onze eigenheid geheel verniet. In zijn onvoorstelbare liefde neemt hij ons immers op in zijn liefde door zijn toevlucht te nemen tot het drastische middel van onze 'verstoting'. Hij berooft ons zozeer van iedere vorm van eigenheid dat ons zelfs de ervaring van gemeenschap met hem ontnomen wordt. Verstoten uit zijn liefde, worden we gedwongen om – tegen onszelf in – uit te gaan naar hem. Dit is een stap die we zelf nooit kunnen zetten, want dan zou het nog onze eigen stap zijn, gezet in de richting van ons (subtiële) eigenbelang.

32. Waar ons niets meer overblijft, wordt ons spreken tot een dwaas gestotter. Dit brengt mensen soms in de verleiding om ons een goedbedoelde raad te geven. Hoe is een geestelijke weg immers nog denkbaar als alle houvast wegvalt en we slechts als verdwaasd rondtollen? Het lijkt dan verstandig om weer tot onszelf te komen en orde op zaken te stellen. Maar als wij geheel en al in God verloren zijn, dan veroorzaakt het advies om terug te keren naar de veilige wereld van onze geschapen eigenheid slechts een 'schrijnende en hevige pijn'. Hier is sprake van hulpverleners die om pastorale motieven ons van God zelf beroven om de spirituele ervaring te redden. Als God zelf ons in die situatie niet 'in het verborgene' ondersteunt, gaan we daar totaal aan ten onder.

33. Met God verenigd in zijn liefde wordt het ons onmogelijk om onszelf terug te vinden. We gaan geheel op in de wederkerigheid van de goddelijke liefde die gebeurt in zelfverlies en onvoorwaardelijkheid. In deze goddelijke werkelijkheid kunnen we onszelf niet meer terugvinden. Dit behoedt ons voor ontrouw en al te goede bedoelingen, dat wil zeggen voor handelingen die van onszelf uitgaan. We worden pas waarlijk met God verenigd, wanneer we 'bewegingloos neerliggen in zijn onzegbaar wezen'. Daar, in 'de totale alles-omvattende volheid', worden we vergoddelijkt. Hoewel we onttrokken zijn aan de greep van onze geschapen eigenheid, houden we niet op ten volle mens te zijn. In de vereniging worden we 'zowel goddelijk-menselijk, als menselijk-goddelijk'. Wat we zijn is niet zo belangrijk – dat is immers Gods zorg – maar wel dat we daar nooit iets van kunnen begrijpen. Wij gaan zo op in het liefdesspel dat de 'geur van mirre' ons geheel en al omgeeft. We worden opgenomen in de 'goddelijke verlustiging' van Gods werkelijkheid.

34. Dit is een 'inbreuk op mijn eigen bestaanswijze' en op de conditie van onze geschapenheid. Hoewel dit onmogelijk is, worden we in de buitensporigheid van de liefdesomarmingen op wonderbaarlijke wijze 'verrukt door genot en liefde in de hele volheid en omvang van God zelf'. Doordat we geheel onttrokken zijn aan onszelf, smelten we weg in God en worden we in hem weggeschonken. Het gevolg is dat we onvindbaar zijn voor onszelf, want 'voortaan zijn we voor eeuwig en altijd niets meer dan God zelf'. Hier blijft ons niets anders over dan te sterven, want 'u bent en ik besta alleen in u'. Dit is de laatste 'rustplaats' waar de geestelijke reis haar natuurlijke einde vindt. Daarmee vergeleken is de lichamelijke dood slechts een onbelangrijke gebeurtenis.

35. Als we ons geheel en al in God bevinden, hebben we geen weet meer van tijd en ruimte. Doordat de dimensies van de geschapenheid geen greep meer op ons hebben, worden we – genietend van God alleen – ‘eeuwig’. De eeuwigheid van God bevindt zich evenwel ‘buiten de eeuwigheid’ die nog tot de menselijke beelden behoort. In een laatste beweging van liefde verlaten we onze eigen werkelijkheid, doordat we ‘de laatste adem uitblazen binnen Gods overwezenlijkheid’. Het zien van Gods schoonheid rukt ‘met geweld’ het leven uit ons weg, zodat we geheel op kunnen gaan ‘in liefde boven alle liefde’. Dit is het laatste wat we nog kunnen zeggen of althans dat zich bevindt aan de overzijde van het mystieke spreken, want dit is ‘onzegbaar boven al het onzegbare’. De onzegbaarheid van God overstijgt wat slechts onzegbaar is op grond van de menselijke onmacht. Hierna volgt slechts de Aanspraak van God.

36. Hier begint het tweede gedeelte van dit bruiloftslied of hooglied, dat de woorden van de bruidegom tot zijn bruid bevat. De eerste zin is al merkwaardig, doordat de bruidegom niet spreekt over het uiteindelijke perspectief van de mystieke reis vanuit het standpunt van de mens. Nee, het is de begeerte van God zelf die tot vervulling komt in de mystieke vereniging aan de overzijde van iedere geschapenheid. Dit gebeurt in onze mystieke dood, die veroorzaakt wordt doordat God ons in zich opneemt. 'Op het toppunt van zijn welbehagen' in ons, verlangt hij er immers vurig naar om ons – 'stevig omarmd in zijn goddelijke armen' – binnen te voeren 'in de eindeloze omvang van zijn wezen en zijn liefde'. Doordat hij zijn goddelijk spel met ons speelt, vervult hij beide partners met wederzijds genot. In de mystieke omvorming bereikt God dan 'de hoogste graad waarmee liefde kan omvormen' en daar bovendien schenkt hij ons de genade dat wij ons 'oorspronkelijk wezen bereiken' dat door hemzelf gevormd wordt. Doordat wij eindelijk thuis komen in God door totaal zelfverlies, leven we op geen enkele manier meer in onszelf. Er bestaat nu geen onderscheid of verschil meer met God, want 'van nu af zullen we in hem leven en verblijven' zoals hij dat zelf doet. In zijn wezen dat ons oorspronkelijk wezen is, vinden we 'onze rust, ons totale geluk en paradijs'. Daarmee worden we wie we ten diepste zijn in de ogen van God, doordat hij ons met zijn liefde bekleedt. Dat is immers het 'paradijs'.

37. Het wederzijdse karakter van de liefdesontmoeting van God en mens wordt keer op keer uitgedrukt door de tedere omarming waarin zij zich tegen elkaar aandrukken. Het is dezelfde goddelijke liefde die beiden daartoe dwingt, omdat zij helemaal op willen gaan in de ander. De onvoorwaardelijkheid van de liefde heft iedere afstand op die gebaseerd is op eigen behoeften en verstandige overwegingen. De ander wordt niet bemind in enkele aspecten die ons bevallen en die beantwoorden aan onze eigenheid. God bemint ons niet alleen, maar diezelfde goddelijke liefde doet ook ons hem beminnen op zijn manier. De mystieke vereniging bestaat er daarom in dat wij beiden delen in deze zelfde 'heerlijke wederzijdse liefde'. Daarin valt iedere menselijke activiteit van onze kant weg, zodat de hartstocht van de liefde zich voltrekt in 'onbeweeglijkheid' juist wanneer zij haar hoogtepunt bereikt in God zelf. De liefde voert ons daarom binnen in een werking die zowel actief als passief is. Dit liefdesspel voltrekt zich echter als menselijke passiviteit die van ons uit gaat, want hierin ondergaan God en mens elkaar in een gebeuren dat 'meer dan passieve liefde' is 'van en in beiden'. Toch verliezen wij in deze mystieke vereniging nooit onze 'geschapen gelijkenis' met God. Voorbij onze eigenheid gebeurt God in ons, zonder dat we ophouden schepsel te zijn.
38. Onze geschapen conditie komt evenwel onder zeer grote druk te staan. De goddelijke liefde doet ons in dit proces van overvorming binnentreden in een wijze van zijn die geenszins overeenstemt met onze 'natuurlijke bestaanswijze'. Wat God 'in zichzelf en van zichzelf is', dat hebben we nu en zijn we, zelfs al behoren we dit niet te zijn. Zonder

dat we ophouden een geschapen mens te zijn, genieten we nu van de bestaanswijze van de goddelijke liefde 'in de actieve liefde van ons beiden'. We worden gelijkvormig aan elkaar in de wederkerigheid van het 'meer dan passieve' liefdesgebeuren. Deze overtreding van de natuurlijke bestaanswijze van de mens geschiedt van beide kanten. God verleidt de mens om mee te geven aan zijn hartstochtelijke begeerte tot de eenheid in liefde. Daarom doen we ons 'actieve hongerige verlangen' teniet dat nog behoort tot onze geschapen eigenheid. We overschrijden deze natuurlijke grens door 'uit te stromen in God zelf, in zijn eeuwige uitgestrektheid en genot'. Hierin vinden wij beiden een 'eindeloze bevrediging'. Doordat zowel activiteit als passiviteit hier overstegen worden in een werking die meer dan passief is, 'schijnt onze stroom niet meer actief, wederkerig en overvloedig van de een naar de ander te vloeien'. Zowel God als mens vloeien enerzijds uit 'naar het volledige genot van onze eindeloos sterke liefde' dat het resultaat van deze liefde is, en anderzijds naar de vruchtbaarheid die aan deze liefde ten grondslag ligt. Zo omvat deze wederkerige liefde de totale ruimte van de liefdesontmoeting, die zich uitstrekt van de oorsprong tot het einddoel die beide in God gelegen zijn.

39. Hoe meer de geliefden zich aan elkaar overgeven, des te meer groeit het liefdesspel uit tot een 'onvergelijkelijke liefde'. Voorbij ieder onderscheid dat het denken nodig heeft om ordelijk te blijven, verliezen God en mens zich in een

---

‘overvloed van onzegbare omhelzingen’. Zo worden beide partners in vervoering gebracht, doordat ze ‘in opperste gelijkheid’ genieten van de liefde. De een bemint de ander in zichzelf, want ze slepen elkaar mee in de oneindige afgrond van de wederzijdse en toch totaal eenvoudige liefde om de ander ‘haast geheel te verslinden’. In zijn hartstochtelijke verliefdheid begeert God dat wij ook ten volle opgaan in dit spel van zijn goddelijke liefde. Zo worden we immers geboren.

40. Voorbij het liefdesspel worden we meegenomen in de viering van de eenheid die beiden geheel omvat in goddelijke eenvoudigheid. ‘Het totale wezen en de substantie van snelle, alles verzwelgende liefde’ stroomt immers ‘overvloedig actief en direct naar buiten’. God en mens verschansen zich

niet in de onoverbrugbare alteriteit van hun wezen, maar 'trekken en slepen' elk de ander naar zich toe. In dit paradoxale gebeuren ondervinden we hoe we 'gelijk en verschillend' zijn, doordat we genot en rust vinden 'in ons beider wezen'. Dit is een gemeenschappelijke bezigheid die alle grenzen overschrijdt. Alles wat is, wordt overstroomd 'met eenvoudig licht en genot'.

41. Wij ontdekken wie we werkelijk zijn als we beseffen de afspiegeling te zijn van Gods liefde voor onszelf. Aan deze goddelijke liefde participeren wij. Christus, de bruidegom, beeld van Gods liefde, is met zijn menselijkheid en goddelijkheid niet alleen in zichzelf, maar ook in ons die deelhebben in zijn zoonschap. Ofschoon wij schepsel zijn en blijven, hebben we 'volledig deel aan heel het geluk dat voortkomt uit de eindeloze natuur' van Christus. Deze goddelijke natuur en de afspiegeling van Gods buitensporige liefde die in Christus aan het licht komt, doen ons tot verzadiging toe delen in een overvloed van geluk.
42. Daarom vraagt de bruidegom ons om binnen te treden in zijn 'eenvoudige liefde en eenvoudige rust', waar we be kroond en overstelpt zullen worden met 'de overvloed van de glorie en het licht van zijn wezen'. Hier bereiken we Gods 'opperste liefde en genot' in het samenzijn met ons waarin hij ons voluit wil laten delen. God is in zichzelf wezenlijk genieting, maar hij geeft zich aan ons als een honingraat om

---

ons voortdurend te goed te doen. Doordat God ons volledig toebehoort, zal hij ons in zich omvormen totdat 'het toppunt van glorie en serafijnse liefde' bereikt wordt. Daarmee verlaten we ieder begrip van tijd of eeuwigheid, want 'in die liefde' zullen wij God zijn zoals hij dat in zichzelf is. Wij gelijken dan op God, doordat hij in ons tot voltooiing gebracht is. De begeerte van God om zich ten volle met ons te verenigen in zijn goddelijke liefde is zo buitensporig, dat wij op dit toppunt 'zijn gelijkenis nog overtreffen'. Zo raken we steeds meer verzeild in de goddelijke liefde die ons als een wervelwind meevoert naar de verten van haar oneindigheid.

43. God en mens delen in de liefde die zich in God afspeelt en die zijn wezen vormt. Doordat wij deelhebben aan deze liefde die geheel buiten ons bereik ligt, wordt – ondanks onszelf – Gods 'wezenlijke glorie in ons gaande gehouden'. Hierdoor bereiken wij in onze eindige bestaanswijze het toppunt van de volmaaktheid, waar we vergoddelijkt wor-

---

den in zijn oneindige goddelijkheid. Hoewel dit binnen de menselijke logica ondenkbaar is, komt God in deze omvorming van de mens niet tekort. God is immers 'behalve zichzelf, ook het hele genot van zichzelf en zijn hele en totale geluk waardig'. Maar God gaat zichzelf te buiten, doordat zijn liefde uitstroomt in onze bestaanswijze die haar nooit bevatten kan. 'Het goddelijk wezen dat hij is, geniet daarvan in de menselijke bestaanswijze'. Hoewel de mens in de armoede van zijn geschapenheid God nooit iets geven kan, biedt hij ruimte aan Gods zelfgave aan zichzelf die hem eindelijk doet genieten van zichzelf. Aan de overzijde van iedere menselijke en engelachtige bestaanswijze bereiken wij zo 'de enige en enkele grond van ons beiden in ons beiden'.

44. Aan de overzijde van ons bestaan zullen wij onze vaste verblijfplaats vinden in God zelf. Dat is het eindpunt van de geestelijke pelgrimstocht waarin God ons tegemoet komt. Daar zullen wij 'in ons eigen wezen' eindeloos genieten van God zelf en van zijn geluk en goddelijkheid. Daar zullen we 'geheel omgevormd zijn in de overwezenlijke overtreffelijkheid van Gods wezen'. Zonder op te houden te bestaan verliezen we iedere geschapen eigenheid, doordat we nog slechts lege ruimte zijn die God vult met zijn goddelijke liefde en bestaan. Ons enige zijn is een niet-zijn dat door God gezien en bemind wordt als zijn meest eigen leven. Doordat God zich – van de overzijde en zonder ons toedoen – in ons uitwerkt, worden we meegesleept in zijn wezen. Doordat alles onttrokken wordt aan de werking van ons eigen wezen, vervult Gods wezen ons (overwezenlijk), terwijl we verzinken in de gelijkenis met hem voorbij iedere gelijkenis met hem.
45. Het wederzijdse genot wat we ondergaan in deze mystieke dood 'verschilt en is verwijderd' van de bestaanswijze die we ontvangen in de hoogste graad van de mystieke vereniging. Zolang wij immers nog gevangen zitten 'in dat leven van nu met die sterfelijkheid' hebben we nog deel aan elkaar in een of andere vorm van wederzijdsheid. Daarom vraagt God ons dringend wanneer de 'geheel overwezenlijke, eenvoudige en onvergelykelijke omhelzingen' tot een hoogtepunt zijn gekomen, om uit te gaan uit onszelf en naar hem toe te komen. Doordat wij in dit niemandsland gebracht worden, kan God ons bekronen met zijn liefde en glorie waarin wij

– zonder onszelf, ‘ongestoord en geheel tevreden’ – verwijlen in Gods genieting. Dit betekent onze ‘volledige en totale vervolmaking’ in God.

46. Wij kunnen onze geschapen conditie niet verlaten, terwijl we toch totaal verloren zijn in Gods liefde die onze enige realiteit is geworden. In de contemplatie zien we hoe we door God gezien worden in de door hem geschonken beminnelijkheid. Hoewel wij dus uitgaan in ons werken aan de wereld, in onze emoties en in ons denken door onze gebondenheid aan de geschapen werkelijkheid, verlaten we de

---

werkelijkheid van de goddelijke liefde niet. Gods liefde is immers ons leven geworden en dat is werkelijker dan ons lichaam en al het tastbare en zichtbare dat ons houvast en veiligheid biedt. Daarom zullen we onveranderlijk bij God in God zelf zijn, losgemaakt van alles wat ons gebonden houdt aan onszelf. Dit is voor ons een 'overwezenlijke bestaanswijze', want de liefde is Gods bestaanswijze die onze menselijke bestaanswijze overvormt. Zonder dat wij de geschapen vorm van ons leven verliezen, wordt de ongeschapen vorm van Gods liefdesleven over onze vorm heen gegoten. Als gevolg hiervan herkennen we onszelf niet meer. We leven in totale zelfvergetelheid. Maar juist hier wordt ons gegeven te 'genieten van het toppunt van Gods liefde en glorie'. Dit is een buitensporig gebeuren dat op voorbijgaande wijze wordt toegevoegd aan ons bestaan, maar waardoor we ook ons diepste wezen bereiken. Groter geluk is niet mogelijk.

47. Wij komen tot totale zelfvergetelheid door ons geheel en al te concentreren op de openbaring van de goddelijke liefde die ons op onweerstaanbare wijze meeneemt in haar stroom. Dit gebeurt allereerst doordat wij in de lezing van het evangelie in de menselijke gedaante van Jezus het spoor van Gods liefde volgen en daarvan ten volle genieten. Deze 'menselijke gedaante' wordt ons vervolgens geopenbaard in de Eucharistische gaven waarvan wij opnieuw mogen genieten in onze geschapenheid. Maar deze menselijke gedaante van God komt ook aan het licht in de sporen van

---

heiligheid die wij in kerk en wereld mogen ontwaren. Deze voorbijgaande gewaarwordingen voeren ons binnen in de contemplatie van de goddelijkheid die in ons wezen gestalte krijgt. Doordat 'de zeer eenvoudige en volle glorie' van Christus 'zonder ophouden, overvloedig en ruimschoots', vanuit God in ons uitstroomt, zullen we 'nooit zonder de bruidegom en zijn glorie zijn'. Ook al zijn wij ogenschijnlijk ver van hem verwijderd, toch verlaten we hem nooit.

48. De goddelijke liefde is uitermate buitensporig, zodat we meer dood dan levend zijn ten gevolge van de vreugde en het genot van deze liefdesontmoeting. Daarom roepen we de hulp in van mensen die deze ervaring met ons delen, opdat ze ons enige troost en verlichting geven om trouw te blijven aan onze liefde voor God en de onstuimigheid daarvan uit te houden. Omdat geestelijke begeleiders en compagnons ons onvoldoende kunnen helpen, nemen we zelfs onze toevlucht tot de engelen om ons te hulp te komen in de geestelijke nood die veroorzaakt wordt door onze 'onverzadigbare hongerige liefdeslust'. Doordat wij de goddelijke liefde ten volle ondergaan en ontvangen, scheppen we ruimte om tot instrument te worden van deze liefde. Wij zijn het niet die God beminnen op onze manier en naar onze maat, maar we laten ons meeslepen met de buitensporige hartstocht van God die een en al liefde is. Doordat wij doorschijnend worden tot op de goddelijke liefde die ons in bezit neemt en gebruikt, wordt de bruidegom op zijn beurt gedwongen om ons meer te beminnen. Zo verdwijnen we steeds meer in een afgrond van goddelijke liefde. Terwijl wij geheel en al bij God zijn in een totale concentratie op hem alleen, overlaadt hij ons met zijn liefde die geen grenzen kent. Zo verliezen God en mens zich steeds meer in elkaar in een eindeloos spel van liefde.

49. We hebben geluk dat God zich inhoudt in zijn hartstocht. Hij past zich aan bij wat wij kunnen verdragen. Op paradoxale wijze begrijpt God zelfs niet hoe de mens ooit meer had kunnen ontvangen dan nu gebeurt. Onze genieting is immers volmaakt en daar gaat niets meer bovenuit. God kan ons nooit meer geven dan zichzelf in alle volheid. Daarop is geen mindering mogelijk. Het is veeleer zo dat God ons toestaat om zijn 'onzegbaar onzegbare volmaaktheid' slechts te bereiken naar de maat van onze geschapen mogelijkheid. Onze 'buitensporige verbazing' voert een rondedans uit met Gods 'buitensporige kracht' in de echtelijke liefde van beide partners. Enerzijds kunnen we de volmaaktheid slechts in God smaken, en anderzijds hem alleen maar in de volmaaktheid. Meer nog, we krijgen slechts toegang tot onszelf in God door middel van de 'heel eenvoudige onwetendheid en zeer eenvoudige liefde'. In deze verlorenheid in God en de totale zelfvergetelheid vragen we ons niet langer af hoe het met God gesteld is en hoezeer hij van ons geniet. Er bestaat geen enkele bekommerdheid meer om onszelf, want zonder onszelf zijn we naakt en eenvoudig met God verbonden door wat hij is. Wat overblijft is louter relatie tot de ander zonder dat deze relatie vermengd is met subtiele vormen van eigenheid. We zijn op generlei wijze meer gericht op ons eigen object, maar 'genieten met onvergelijkelijk genot van elkaars weergaloze geliefde voorwerp'. De mens geniet ervan dat God het doel van zijn liefde bereikt, en God geniet ervan dat de mens in

---

zijn liefde het doel voorbij alle doelen bereikt, namelijk hemzelf.

50. Omdat de mens zich te buiten gaat in zijn lofprijzing van Christus' lichamelijke en uiterlijke schoonheid, verschaft hij de bruidegom uitermate veel genoegen in de ontmoeting met hem. 'In zijn openbaring' heeft de Heilige Geest de bruidegom ook veel genoegen verschaft. Door alles wat hij is en doet, heeft God ons 'voor altijd in verrukking meegesleept'. Genieten en rusten is geworden tot een gezamenlijk project van God en mens. De 'onvergelijkelijke liefde van beiden' voert op buitensporige wijze naar een 'onvergelijkelijke eenheid' van God en mens. Terwijl God ons vol ongeduld smeekt om uit onszelf tevoorschijn te treden in de oneindige ruimte van zijn liefde, krijgen we de toezegging om met deze goddelijke liefde bekroond te worden. Zo verliest deze tekst zich in de stilte die Gods Aanspraak is.